

Toruń, 30.09.25

Patryk Stefaniak-Chłopek

„Popobiograficzne” reinterpretacje. *Pisma przedślubne i
przedsplinowe* Placyda Jankowskiego

Praca doktorska napisana pod opieką dr hab. Magdaleny Bizior, prof. UMK

Streszczenie

Praca dzieli się na dwie części – pierwsza przynosi opis życia i twórczości Placyda Jankowskiego z uwzględnieniem warunków, w jakich dorastał, uczył się i pracował. Istotnymi jej elementami jest opis rozwijającego się w pierwszej połowie XIX wieku wileńskiego rynku wydawniczego oraz zagadnienie zjednoczenia Kościoła unickiego z prawosławiem. Uwzględnienie tych wątków wynika z przekonania o tym, że tekst odzwierciedla rzeczywistość, w której powstaje, oraz że dzieło literackie nie może istnieć poza uwarunkowaniami ekonomicznymi, społecznymi czy politycznymi. Drugą część stanowi edycja typu B drugiej książki Jankowskiego pt. *Pisma przedślubne i przedsplinowe*. Jest to zbiór czterdziestu krótkich utworów, różnorodnych gatunkowo i tematycznie. Między innymi na podstawie tej książki Jankowski został obwołany humorystą, przez koterię petersburską był porównywany do George’a Byrona czy Laurence’a Sterne’a. W poprzedzającej edycję części literaturoznawczej poddano analizie wątki humorystyczne w twórczości Jankowskiego, opisane zostały również recepcja jego twórczości oraz główne motywy (czy też motywacje) zauważalne w *Pismach*, z uwzględnieniem ich reprezentacji w innych dziełach pisarza. Praca ma na celu nie tylko przypomnienie postaci Placyda Jankowskiego współczesnym odbiorcom, ale także próbę ponowienia prośby przyjaciela pisarza Aleksandra Walickiego o „zdobycie się na głęboką i subtelną diagnozę psychiczną” wobec niego i jego twórczości.

